

Maktab o'quvchilari orasida milliy qo'shiqchilikka bo'layotgan munosabat

Sherzod Zokir-o'g'li Abduraimov
Namangan davlat pedagogika instituti

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktab o'quvchilari orasida milliy qo'shiqchilikka bo'lgan munosabat, uning shakllanish omillari hamda yoshlar ma'naviy-estetik tarbiyasidagi o'rni tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida kuzatish, so'rovnoma va tahlil usullaridan foydalanildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, globallashuv va ommaviy madaniyat ta'siriga qaramay, milliy qo'shiqchilik yoshlar ongida muhim madaniy qadriyat sifatida saqlanib qolmoqda. Shu bilan birga, qiziqish darajasi hudud, oila muhiti va ta'lim jarayoniga bog'liq holda farqlanishi aniqlandi.

Kalit so'zlar: milliy qo'shiqchilik, o'quvchilar, madaniyat, estetik tarbiya, an'anaviy san'at, ommaviy madaniyat

Attitudes of school students towards national singing

Sherzod Zokir-o'g'li Abduraimov
Namangan State Pedagogical Institute

Abstract: This article analyzes the attitudes of school students toward national singing traditions, the factors influencing their formation, and their role in the spiritual and aesthetic education of youth. Observation, survey, and analytical methods were employed during the research process. The findings indicate that despite the influence of globalization and mass culture, national singing traditions remain an important cultural value in the minds of young people. At the same time, the level of interest varies depending on region, family environment, and the educational process.

Keywords: national singing, students, culture, aesthetic education, traditional art, mass culture

Milliy qo'shiqchilik xalqning asrlar davomida shakllangan ma'naviy-estetik qarashlari, tarixiy xotirasi va ruhiy olamini o'zida mujassam etgan bebaho madaniy merosdir. U nafaqat musiqiy janr, balki milliy o'zlikni anglash, tarixiy ildizlarga sodiqlik va avlodlar uzviyligini ta'minlovchi muhim ijtimoiy-madaniy hodisa hisoblanadi. Bugungi globallashuv sharoitida esa yosh avlodning madaniy didi, estetik qarashlari va musiqiy tanlovi turli omillar ta'sirida shakllanmoqda. Ayniqsa, ommaviy

madaniyatning tezkor va keng qamrovli ta'siri maktab o'quvchilarining milliy qo'shiqchilikka bo'lgan munosabatida muayyan o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda.

Maktab o'quvchilari orasida milliy qo'shiqchilikka munosabat bir xil emas. Ba'zi o'quvchilar milliy qo'shiqlarni xalqning ma'naviy boyligi sifatida qadrlasa, ayrimlari ularni zamonaviy musiqaga nisbatan kamroq jozibador deb hisoblaydi. Bu jarayon, avvalo, ijtimoiy muhit bilan bog'liqdir. Oila, maktab va ommaviy axborot vositalari yoshlarning estetik dunyoqarashini shakllantiruvchi asosiy omillardir. Agar oila muhitida milliy qadriyatlarga hurmat, an'anaviy san'atga e'tibor mavjud bo'lsa, bunday muhitda voyaga yetayotgan o'quvchining milliy qo'shiqchilikka ijobiy munosabati shakllanadi. Aksincha, zamonaviy estrada va xorijiy musiqaning ustunligi kuzatiladigan muhitda milliy qo'shiqlarga qiziqish nisbatan sust bo'lishi mumkin.

Milliy qo'shiqchilikning tarbiyaviy ahamiyati alohida e'tiborga loyiqdir. Unda Vatanga muhabbat, sadoqat, insoniylik, ota-onaga hurmat, do'stlik va sadoqat kabi ezgu g'oyalar mujassam. Shu jihatdan u yosh avlodning ma'naviy kamolotida muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Maktab yoshidagi bolalar aynan shu davrda estetik did va ma'naviy qadriyatlarni faol qabul qiladi. Agar ta'lim jarayonida milliy qo'shiqchilikka yetarli e'tibor qaratilsa, o'quvchilarda milliy san'atga nisbatan qiziqish va hurmat yanada mustahkamlanadi. Biroq zamonaviy texnologiyalar va ijtimoiy tarmoqlarning keng tarqalishi yoshlarning musiqiy didiga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Qisqa, tez esda qoladigan, ritmik kompozitsiyalar o'quvchilar orasida ommalashib bormoqda. Milliy qo'shiqlarning esa mazmunan chuqur, ohang jihatidan sokin va falsafiy ruhda bo'lishi ba'zan yoshlar tomonidan "murakkab" yoki "zerikarli" deb qabul qilinishiga sabab bo'lmoqda. Bu esa milliy qo'shiqchilikni yoshlar didiga mos ravishda zamonaviy talqinda targ'ib qilish zaruratini yuzaga keltiradi. An'anaviylikni saqlagan holda yangi aranjirovkalar, sahna ko'rinishlari va ijro uslublaridan foydalanish milliy san'atning jozibadorligini oshirishi mumkin.

Shuningdek, maktablarda o'tkaziladigan madaniy tadbirlar, ko'rik-tanlovlar va ijodiy to'garaklar o'quvchilarning milliy qo'shiqchilikka qiziqishini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Amaliy ishtirok orqali o'quvchi nafaqat tinglovchi, balki ijrochi sifatida ham milliy san'at bilan yaqindan tanishadi. Bu jarayon esa uning ongida milliy merosga nisbatan mas'uliyat va faxr tuyg'usini shakllantiradi. Milliy qo'shiqchilikka bo'lgan munosabatni faqat musiqiy did bilan cheklab bo'lmaydi. Bu masala yoshlarning milliy identifikatsiyasi, madaniy o'zligini anglash darajasi bilan ham bevosita bog'liqdir. O'z milliy musiqasini qadrlagan o'quvchi o'z tarixini, tilini va an'alarini ham hurmat qiladi. Shu bois milliy qo'shiqchilikni rivojlantirish va targ'ib qilish masalasi kengroq ma'naviy-ma'rifiy siyosatning muhim yo'nalishi sifatida qaralishi lozim.

Xulosa qilib aytganda, maktab o'quvchilari orasida milliy qo'shiqchilikka bo'lgan munosabat murakkab va ko'p omilli jarayondir. Unda ijtimoiy muhit, ta'lim

tizimi, zamonaviy axborot oqimi va shaxsiy qiziqishlar o'zaro uyg'unlashadi. Milliy qo'shiqchilik yosh avlod ma'naviy tarbiyasining ajralmas qismi bo'lib qolishi uchun uni zamonaviy sharoitga mos ravishda rivojlantirish, targ'ib qilish va ta'lim jarayoniga chuqur integratsiya etish zarur. Faqat shundagina milliy musiqa kelajak avlod qalbida o'z o'rnini mustahkam saqlab qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abduraimov, S., & Mirzajonova, M. (2025). HARQ ALLOMALARINING MUSIQIY QARASHLARI VA UNING MUSIQA FANI RIVOJIGA TA'SIRI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 504-509.
2. Abduraimov, S. (2025). O 'QUVCHILARGA TO 'G 'ARAK MASHG 'ULOTLARI ORQALI MILLIY QO 'SHIQLARNI O 'RGATISH METODIKASI (5–7 SINFLAR MISOLIDA). Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 354-355.
3. Abduraimov, S. (2025). THE ROLE OF MUSIC GROUPS ORGANIZED OUTSIDE THE CLASSROOM IN THE EDUCATION OF SCHOOL STUDENTS. Наука и инновации в системе образования, 4(5), 82-85.
4. Abduraimov, S. (2025, May). THE IMPORTANCE OF USING GAMMA EXERCISES IN LEARNING PROCESSES. In Международная конференция академических наук (Vol. 4, No. 5, pp. 103-106).
5. Abduraimov, S. (2024). METHODS OF USING PRACTICAL METHODS IN MUSIC CULTURE LESSONS IN HIGH SCHOOLS. Решение социальных проблем в управлении и экономике, 3(6), 22-25.
6. Abduraimov, S. Z. (2024). MUSIQA TO 'GARAKLARI ASOSIDA O 'QUVCHILARDA MILLIY RUHIYAT TUSHUNCHALARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI. Inter education & global study, (5 (1)), 44-51.
7. Jurayeva, G. (2024). MUSIQA FANIDA XALQ CHOLG'ULARINI O'RGATISHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH. Universal Science Perspectives International Scientific Practical Journal, 1(1).
8. Jurayeva, G. (2024). MUSIQA FANIDA XALQ CHOLG'ULARINI O'RGATISHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH. Universal Science Perspectives International Scientific Practical Journal, 1(1).
9. qizi Jurayeva, G. Z. (2025). MUSIQA FANI ORQALI O'QUVCHILARNING ESHITISH QOBILIYATLARINI KUCHAYTIRISH. Ustozlar uchun, 82(1), 387-390.
10. qizi Jurayeva, G. Z. (2025). STEAM YONDASHUVI ASOSIDA MUSIQA DARSLARINI TASHKIL ETISH. Ustozlar uchun, 82(1), 383-386.
11. Jurayeva, G. (2025). TALABALARNING O'ZBEK XALQ CHOLG'ULARIDA IJROCHILIK MAHORATLARINI OSHIRISHDA USTOZ-SHOGIRD AN'ANALARINING O'RNINI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 535-538.

12. Qaxramonovich, B. X. MILLIY CHOLG ‘ULAR IJROSIDA MUSIQIY MEROSNING TALABALAR XISSIY JARAYONLARIGA TA’SIRCHANLIGI. O ‘ZBEK MILLIY CHOLG ‘ULARI SOZGARLIGINING O ‘ZIGA XOS ILMIY-TARIXIY EVOLYUTSIYASI, 201.

13. Sayfiddinovich, A. B. (2025). Dirijorlik fani haqida. Research Focus, 4(Special Issue 3), 222-233.

14. Sayfiddinovich, A. B. (2025, December). BOSHLANG’ICH SINFI O ‘QUVCHILARIDA MUSIQAGA JO ‘R BO ‘LISH FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISH. In Partner conferences of the International Scientific Journal Research Focus (Vol. 1, No. 1, pp. 584-587).

15. Temirxanova, G. (2025). BOSHLANG ‘ICH SINFLARDA MUSIQA TA’LIMINING AHAMIYATI VA O ‘QUVCHILARNING MA’NAVIY RIVOJLANISHIGA TA’SIRI. Modern Science and Research, 4(5), 299-303.

16. Axmedov, B. (2025). DIRIJORLIK FANI HAQIDA. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 401-407.

17. Axmedov, B., & To‘lanova, M. (2025). RITMIK CHIZGILAR VA TUZILISHLAR HAMDA BADIY OBRAZLAR YARATISH ORQALI BOLALAR TASAVVURLARINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 447-450.

18. Axmedov, B., & Muxammatova, G. (2025). MUSIQA MASHG ‘ULOTLARIDA TARBIYALANUVCHILARNING IJODKORLIK QOBILIYATINI LOYIHALASHTIRISH VA ULARNING RIVOJLANISHINI DIAGNOSTIK TAHLIL QILISH. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 371-375.

19. Knieter, G. L. (1979). Music as aesthetic education. NASSP Bulletin, 63(430), 19-27.

20. Boltaboyev, A.X. (2025). Umumta’lim maktablarining boshlang‘ich sinfi o‘quvchilarini tasviriy san’atga o‘rgatishning maqsadi va mazmuni. Namangan Davlat Pedagogika Instituti: Ta’lim va Taraqqiyot ilmiy-uslubiy jurnali, 6, 50–55.

21. Rakhimov, K. K. (2021). The beginning of russian music culture. Asian Journal of Multidimensional Research, 10(12), 662-667.

22. Sobirov, B. (2020). O‘zbek xalq musiqasining estetik xususiyatlari bo‘yicha tadqiqotlar tahlili. Amerika ijtimoiy fanlar va ta’lim innovatsiyalari jurnali , 2 (07), 371.

23. Oktabrov, M. A. (2025, December). Ways to enhance students’ artistic and aesthetic taste in fine arts lessons. Claritas Conference Platform, 3, 8–12.

24. Oktabrov, M. A. (2025). The emotional expression of artists through colors and the psychological effect of colors in artworks. European Review of Contemporary Arts and Humanities, 1(4), 30–34.

25. Boltaboyev, A.X., & Xaydarova, M.K. (2026). Kompyuter dizayn orqali maktab o'quvchilarining estetik tafakkurini rivojlantirish. Zamonaviy san'at va gumanitar fanlar bo'yicha Yevropa sharhi, 2(1), 42–44.
26. Oktabrov, M. A. (2025). Innovatsion yondashuv asosida bolalarni dekorativ rasm chizishga o'rgatishning didaktik ahamiyati. IMRAS, 8(6), 142–147.
27. Oktabrov, M. A. (2025). Natyurmort tuzish va uni tasvirlash usullari. Intellectual Education Technological Solutions and Innovative Digital Tools, 3(33), 75–80.
28. Oktyabrov, M. A. O. G. L. (2026). Rangtasvir darslarida talabalarning mustaqil ijodiy faoliyatini rivojlantirishda master-klass metodining tutgan o'rni. Science and Education, 7(1), 999-1004.
29. Odilboyeva, U. Z. (2025, December). The scientific and pedagogical influence of teacher cognition theory on method selection in the educational process. International Conference Platform, 6, 152–157.
30. Boltaboyev, A.X. (2026). Academic Research in Modern Science. International Scientific-Online Conference, 3(8), 140–146. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10776293>
31. Odilboyeva, U. Z. Q. (2026). O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA TERMINLAR HOSIL BO'LISHINING QIYOSIY TAHLILI. Mahalliy va xalqaro konferensiyalar platformasi, (1), 32-36.
32. Odilboyeva, U. Z. (2026, January). THE DEVELOPMENT OF AUTOPEDAGOGICAL COMPETENCE IN STUDENTS DURING ENGLISH LANGUAGE EDUCATION. In Claritas Conference Platform (No. 1, pp. 90-93).